



Sporcuların Covid-19'a Yakalanma Kaygısı ve Spora Bağlılık Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Adem Özgün¹, Muhammed Uhud Türkmen² Betül Ayhan³

¹Bartın Üniversitesi, Bartın, TÜRKİYE

<https://orcid.org/0000-0001-6545-372X>

²Gazi Üniversitesi, Ankara, TÜRKİYE

<https://orcid.org/0000-0003-2067-7935>

³Hitit Üniversitesi, Çorum, TÜRKİYE

<https://orcid.org/0000-0003-0713-4848>

e-mail: ozgunadem1806@gmail.com, uhuttrkmen@gmail.com, betulayhan@hitit.edu.tr

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 01.06.2021 - Kabul: 26.06.2021)

Öz

Bu araştırma, 2020-2021 sezonunda spor kulüplerinde aktif spor yapan sporcuların Covid-19'a yakalanma kaygısı ve spora bağlılık durumları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmada, “Tanımlayıcı (Betimsel) ve İlişkisel tarama modeli” kullanılmıştır. Araştırma grubu 124 erkek 102 kadın olmak üzere toplamda 226 sporcudan oluşmaktadır. Katılımcıların seçiminde basit tesadüfi örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Cicioğlu ve İlhan (2020) tarafından geliştirilen “Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği - SYTKYKÖ” ve Schaufeli, Bakker (2004) tarafından geliştirilen, Türk kültürüne uyarlanması Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) tarafından yapılan “Spora Bağlılık Ölçeği - SBÖ” kullanılmıştır. Verilen analizinde SPSS 26.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcılardan elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde bağımsız örneklem T-Testi, ANOVA ve Pearson Korelasyon testleri kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularında yapılan t-testi sonucunda cinsiyet değişkenine göre SBÖ zinde olma alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilirken içselleştirme ve adanma alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Benzer şekilde SYTKYKÖ bireysel ve sosyal kaygı alt boyutlarında da anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Korelasyon analizi sonuçlarında yaş değişkeninin SYTKYKÖ ile SBÖ arasında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Ayrıca SYTKYKÖ ile SBÖ arasında anlamlı ilişki tespit edilmezken, Zinde olma alt boyutu ile Sosyal kaygı alt boyutları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Sonuç olarak sporcuların Covid-19'a yakalanma kaygılarının spora bağlılık düzeyleri üzerine doğrudan etkisi bulunmadığını ve zinde olma psikolojik etkisinin artmasıyla sosyal kaygının azalacağını söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Amatör sporcular, Covid 19'a yakalanma kaygısı, spora bağlılık



Investigation of the Relationship Between Athletes' Anxiety of Covid-19 and Their Loyalty to Sports

Abstract

The research aimed to examine the relationship between athletes who are active in sports clubs in the 2020-2021 season, the anxiety of getting Covid-19 and their commitment to sports. In the research, "Descriptive (Descriptive) and Relational Screening Model" was used. The research group consists of a total of 226 athletes, 124 men and 102 women. The simple random sampling method was used in the selection of the offers. The personal information form prepared by the researchers as a data collection tool was developed by Cicioğlu and İlhan (2020). "Athlete's Anxiety to Catch the Novel Coronavirus (Covid-19) Scale (AACNCS) and The " Sport Engagement Scale (SES) " developed by Schaufeli, Bakker (2004) and adapted to Turkish culture by Sırgancı, Ilgar and Cihan (2019) was used. In the analysis given, it was analyzed using SPSS 26.0 package program. Independent sample T-Test, ANOVA and Pearson Correlation tests were used in the statistical analysis of the data obtained from the participants. As a result of the t-test performed in the findings of the study, a significant difference was found in the SES sub-dimension according to the gender variable, while no significant difference was found in the internalization and commitment sub-dimensions. Similarly, no significant difference was found in the individual and social anxiety sub-dimensions of AACNCS. According to the results of correlation analysis, no significant relationship was found between the age variable AACNCS and SES. In addition, while there was no significant relationship between AACNCS and SSI, there was a negative and low level relationship between the fitness sub-dimension and the social anxiety sub-dimensions. As a result, we can say that athletes' anxiety about getting Covid-19 does not have a direct effect on their level of commitment to sports and social anxiety will decrease with the increase of the psychological effect of being fit.

Keywords: Amateur athletes, anxiety of catching Covid-19, commitment to sport



Giriş

Spor, bireylerin hayatında olumlu gelişmelere katkı sağlarken toplumun da sağlıklı bir yapıya kavuşmasında, diğer sosyal kurumlarla ilişki kurarak toplumun bütünlüğü, çağdaşlaşması, tanınması ve gelişmesine katkı sağlayan sosyal bir olgudur. İşte sporun birey ve toplum hayatındaki sosyal fonksiyonlarının ortaya çıkarılabilmesi, amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için sporun sosyal yönlerinin araştırılmasına ihtiyaç vardır (Yetim, 2000). Günümüz dünyasında spor, bireyin toplumsal uyumu, psikolojik olarak iyi oluşu ve kendini gerçekleştirme olarak da algılanmaktadır. Sporun bireylerin kişisel yeteneklerinin gelişimine, zihinsel ve bedensel gelişimlerine doğrudan katkısının bilinmesi, spora erken yaşta başlanması ve alışkanlık haline getirilmesi gerçeğini de beraberinde getirmektedir.

Bağlılığı, yüksek derecede bir duygu olarak nitelendiren Mercan (2006) bu kavramın bir kişi, bir düşünce, bir kurum veya bireyin kendinden daha büyük gördüğü bir şeye gösterdiği yakınlık ve yerine getirmek zorunda olduğu bir yükümlülük olarak tanıtmaktadır. Shaffer vd. (2000) göre bağlılığın üç özelliği bulunmaktadır; ilki söz konusu şey ya da durum için çok güçlü istek duymak; ikincisi bağlı olunan karşısında zaman zaman kontrolü yitirmek, son olarak da bağımlı olunan şey ile ilişkili ısrarcı olmaktır. Sporda bağlılık ise daha ziyade, spor ortamlarında inanç, çaba, enerji ve haz gibi kavramları içermekte olan sürekli ve tutarlı deneyimler olarak tanımlanabilmektedir (Lonsdale vd., 2007). Schaufeli vd. (2002) tarafından ifade edildiği üzere bağlılık; zindelik, içselleştirme ve adanmışlık ile birlikte görülen olumlu bir durum olarak nitelendirilmektedir. Sporda devamlılık kavramı oldukça önemlidir. Sporcuların sporda başarılı olabilmeleri, fizyolojik etkenlerin dışında spor ile olan olumlu ilişkilerine ve devam durumlarına bağlıdır. Scanlan vd. (1993) spora bağlılığın yapısını ortaya koymak üzere yaptıkları çalışmada tüm spor branşlarında spordan alınan zevk, katılım olanakları, katılım fırsatları, sosyal kısıtlamalar ve sosyal desteğin sporcunun bağlılığını etkilediğini öne sürmektedir. Sporcuların spora bağlılık durumlarını etkileyen çevresel durumlarda mevcuttur. Kısıtlı ve sınırlı zaman problemleri de sporcunun bağlılık durumunu etkileyen faktörler arasında yer almaktadır.

Tarih boyunca toplumların, kıtaları saran ve kıtalar arası yayılımlar gösteren birçok sağlık sorununa yol açan salgın ve pandemi yaşadığı bilinmektedir (Gümüşgül vd., 2020). Günümüzde halen viral salgınlar yaşanmaktadır. Salgın, herhangi bir hastalığın bir bölgede veya toplumda beklenen seyirden fazla görülmesine denir (Hacımustafaoğlu, 2018).



Pandemi ise; dünya üzerinde birçok kıtaya ve ülkeye yayılan salgın hastalıklar olarak tanımlanır (Medipol, 2020). İlk kez Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkan yeni tip koronavirüs (COVID-19) hızlı bir yayılma göstererek kısa sürede dünya genelinde 160 ülkeye yayılmıştır (WHO, 2020). WHO (2020), yaptığı toplantı sonrası bu virüsün ciddi bir problem olduğunu belirtmiş ve salgını pandemi olarak ilan etmiştir. Bu pandemi kararı dünya üzerinde korku ve kaygıya sebep olmuştur. Devletler bu karar sonrasında sokağa çıkma yasağı da dâhil olmak üzere birçok kısıtlayıcı önlemler almış hatta spor organizasyonlarının ertelenmesi veya iptalini kararlaştırmışlardır (Çifçi ve Demir, 2020). Yaşanan bu gelişmeler antrenörler, sporcular ve var olan düzen üzerinde kaygı oluşturmaktadır.

Kaygıyı en genel anlamda bireylerin endişe, korku ve huzursuzluk hali olarak tanımlanabilir. Kaygı, insanlığın varoluşundan bu yana her zaman ve her yerde karşılaştığı sorunlardan biridir. Dolayısıyla, kaygı insanın olduğu her yerde kaçınılmaz olarak yaşanan, evrensel ve uzaklaştırılması olanaklı olmayan bir duygudur (Namlu ve Ceyhan, 2002; Türkmen, Bozkuş ve Altuntaş, 2013; Türkmen ve Yaşartürk, 2021). Son zamanlarda vaka sayılarının artış göstermesi kaygı durumunu artırmaktadır. Covid-19 salgını spor alanı dâhil olmak üzere günlük yaşantımızın tamamını olumsuz olarak etkilemektedir. Dünya genelinde spor organizasyonlarının planlanan tarihten ileri bir tarihe ertelenmesi ve alınan tedbirlerle (spor salonları ve tesislerin kapalı olması, sokağa çıkma yasağı vb. gibi) birlikte sporcuların antrenman ve müsabaka ortamlarından uzaklaşmasına sebep olmuştur. Dolayısıyla Covid-19'un sporcuların performans kaygılarının yansısı hastalığa yakalanma kaygılarını da etkilediği düşünülebilir.

Bu araştırma, 2020-2021 sezonunda spor kulüplerinde aktif spor yapan sporcuların Covid-19'a yakalanma kaygısı ve spora bağlılık durumları arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlamıştır. Araştırmanın önemi ise tüm dünyayı ve ülkemizi birçok alanda olumsuz etkileyen Covid-19 salgınının spora ve sporcuya etkilerini belirlemek ve bu alanda yapılmış çalışmalara katkı sağlamak ve Covid-19 a yakalanma kaygısının yansısı sporcuların spora bağlılık durumları arasındaki ilişkiyi belirleyerek bu konuda yapılacak araştırmalara öncülük etmesi açısından önem arz etmektedir.



MATERYAL VE METOD

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, araştırma amaçlarına uygun olarak “Tanımlayıcı (Betimsel) ve İlişkisel tarama modeli” kullanılmıştır. Betimsel tarama modelleri, çok sayıda elemanlardan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 1994). İlişkisel tarama modelleri ise; iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve / veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2017).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2020-2021 sezonunda kulüplerde Taekwondo, Bocce ve Dart branşlarında aktif durumda olan sporcular oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu ise 124 erkek 102 kadın, toplamda 226 sporcudan oluşmaktadır. Katılımcıların seçiminde basit tesadüfi örnekleme yönteminden yararlanılmıştır.

Verileri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği (SYTKYKÖ)” ve Spora Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. Anketin uygulanmasında; Google formlar üzerinden hazırlanan anketin bağlantı linki ile kulüp yöneticileri, antrenörler veya sporculara ulaşılarak uygulanmıştır.

Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği (SYTKYKÖ):

Demir, Cicioğlu ve İlhan (2020) tarafından geliştirilen 16 madde ve 2 faktörden oluşan ölçek kullanılmıştır. SYTKYKÖ beşli likert tipindedir. Maddeler “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde sıralanmış; 1, 2, 3, 4 ve 5 şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçekte yalnızca 2. madde olumsuz ifade içermektedir. İlk 11 maddeden oluşan Bireysel Kaygı faktöründen alınabilecek en düşük puan 11 olup, en yüksek puan 55’tir. Son 5 maddeden oluşan Sosyalleşme Kaygısı faktöründen alınabilecek en düşük puan 5 olup, en yüksek puan 25’tir. Ölçeğin tamamına ilişkin hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı. 917, “Bireysel Kaygı” alt boyutuna ilişkin hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı. 904 ve “Sosyalleşme Kaygısı” alt boyutuna ilişkin hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı.816’dır. Elde edilen bu değerler araştırma için toplanan verilerin güvenilir olduğuna işaret etmektedir. Araştırmanın Kısıtları Katılımcılar aktif yüzücü olma kriteri ile araştırmaya dâhil edilmesi, araştırmaya katılan sporcu sayısının 450 sporcu ile



sınırlı kalması, Google formlar üzerinden hazırlanan anketin bağlantı linki ile sporculara ulaştırılması araştırmanın kısıtları sayılabilir.

Spora Bağlılık Ölçeği: Schaufeli, Bakker (2004) tarafından geliştirilen, Gullien ve Martinez-Alvarado (2014) tarafından İspanyol versiyonunun sporcular tarafından adaptasyonu yapılarak geliştirilmiş olan The Utrecht Work Engagement Scale (UWES)'in Türk kültürüne uyarlanması Sırgancı, Ilgar ve Cihan (2019) tarafından yapılmıştır. Ölçek, spora bağlılığın ölçüldüğü 3 alt boyuttan oluşan 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 5 kategorili likert türünde yapılandırılmıştır. Ölçeğin alt boyutları ise sporcuların zinde olma, adanmışlık ve içselleştirme durumlarını ölçmektedir. (Sırgancı, Ilgar ve Cihan; 2019)

Verilerin Analizi

SYTKYKÖ ve Spora Bağlılık Ölçeği (SBÖ) alt boyutlar ve genel toplamda elde edilen puanların değişkenlere göre çarpıklık ve basıklık testi yapılarak normal dağılıp dağılmadığı kontrol edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t-Testi, tek faktörlü varyans analizi ANOVA, Pearson Korelasyon analizleri kullanılmıştır. Varyansların eşitliği için hesaplanan anlamlılık değeri düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012). Ayrıca, ölçeklerin güvenilirliklerinin tespit edilebilmesi için Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Yaş Değişkenine Göre Pearson Korelasyon Analizi

| Yaş | Zinde Olma | Adanma | İçselleştirme | Spora Bağlılık Toplam | Bireysel Kaygı | Sosyal Kaygı | Covid-19'a Yakalanma Kaygısı Toplam |
|-----|------------|--------|---------------|-----------------------|----------------|--------------|-------------------------------------|
| r | -,049 | ,004 | ,044 | ,000 | -,016 | -,016 | -,027 |
| p | ,466 | ,954 | ,510 | 1,000 | ,810 | ,810 | ,689 |

Tablo 1'e göre, yaş değişkeni ile SBÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Yaş değişkeni ile SYTKYKÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için



yapılan korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 2. Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi

| | Cinsiyet | N | Ort. | SS | t | df | p |
|--|----------|-----|--------|---------|--------|-----|-------------|
| Zinde olma | Erkek | 124 | 4,1081 | ,58624 | 2,361 | 224 | ,019 |
| | Kadın | 102 | 3,9078 | ,68862 | | | |
| Adanma | Erkek | 124 | 4,2242 | ,68079 | ,254 | 224 | ,799 |
| | Kadın | 102 | 4,2020 | ,61884 | | | |
| İçselleştirme | Erkek | 124 | 4,0032 | ,63961 | ,554 | 224 | ,580 |
| | Kadın | 102 | 3,9549 | ,66714 | | | |
| Spora Bağlılık Toplam | Erkek | 124 | 4,1118 | ,54932 | 1,190 | 224 | ,235 |
| | Kadın | 102 | 4,0216 | ,58850 | | | |
| Bireysel Kaygı | Erkek | 124 | 3,4670 | ,91889 | -1,136 | 224 | ,257 |
| | Kadın | 102 | 3,5989 | ,80313 | | | |
| Sosyal Kaygı | Erkek | 124 | 3,0871 | 1,03633 | -,038 | 224 | ,970 |
| | Kadın | 102 | 3,0922 | ,95924 | | | |
| Covid-19'a Yakalanma Kaygısı Toplam | Erkek | 124 | 3,3483 | ,87253 | -,835 | 224 | ,404 |
| | Kadın | 102 | 3,4406 | ,76649 | | | |

Tablo 2'ye göre cinsiyet değişkeninin t-Testi sonuçlarında SBÖ toplam puan ortalaması, “adanma ve içselleştirme” alt boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmezken “zinde olma” alt boyutunda erkeklerin lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Cinsiyet değişkeni ile SYTKYKÖ toplam puan ortalamaları ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 3. Branş Değişkenine Göre Anova Testi

| Branş Değişkenine Göre | N | \bar{x} | SS | f | p | Anlamlı Farklılık |
|------------------------|---|-----------|----|---|---|-------------------|
|------------------------|---|-----------|----|---|---|-------------------|



| | | | | | | | |
|---|-----------|-----|--------|---------|-------|------|-------------------------------------|
| İçselleştirme | Dart | 69 | 3,9536 | ,59621 | ,514 | ,599 | - |
| | Taekwondo | 86 | 4,0372 | ,63358 | | | |
| | Bocce | 71 | 3,9408 | ,72380 | | | |
| | Total | 226 | 3,9814 | ,65116 | | | |
| Zinde Olma | Dart | 69 | 3,9275 | ,72758 | 2,677 | ,071 | - |
| | Taekwondo | 86 | 4,1419 | ,53214 | | | |
| | Bocce | 71 | 3,9549 | ,65657 | | | |
| | Total | 226 | 4,0177 | ,64086 | | | |
| Adanma | Dart | 69 | 4,1855 | ,57016 | ,706 | ,495 | - |
| | Taekwondo | 86 | 4,2791 | ,63415 | | | |
| | Bocce | 71 | 4,1634 | ,74474 | | | |
| | Total | 226 | 4,2142 | ,65223 | | | |
| Spora Bağlılık Ölçeği Toplam Puanı | Dart | 69 | 4,0222 | ,51661 | 1,440 | ,239 | - |
| | Taekwondo | 86 | 4,1527 | ,53664 | | | |
| | Bocce | 71 | 4,0197 | ,64364 | | | |
| | Total | 226 | 4,0711 | ,56785 | | | |
| Bireysel Kaygı | Dart | 69 | 3,6509 | ,83445 | 1,075 | ,343 | - |
| | Taekwondo | 86 | 3,4503 | ,90565 | | | |
| | Bocce | 71 | 3,4981 | ,85596 | | | |
| | Total | 226 | 3,5265 | ,86917 | | | |
| Sosyal Kaygı | Dart | 69 | 3,3681 | ,88092 | 4,035 | ,019 | Dart> Taekwondo |
| | Taekwondo | 86 | 2,9395 | 1,07903 | | | |
| | Bocce | 71 | 3,0000 | ,96688 | | | |
| | Total | 226 | 3,0894 | 1,00008 | | | |



| | | | | | | | |
|---|-----------|-----|--------|--------|-------|------|---|
| Covid-19'a Yakalanma Kaygısı Ölçeği Toplam Puanı | Dart | 69 | 3,5625 | ,75153 | 2,270 | ,106 | - |
| | Taekwondo | 86 | 3,2907 | ,87986 | | | |
| | Bocce | 71 | 3,3424 | ,81228 | | | |
| | Total | 226 | 3,3899 | ,82585 | | | |

Tablo 3'e göre branş değişkenin SBÖ toplam puan ortalamaları ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Branş değişkenine göre SYTKYKÖ toplam ortalamaları ve bireysel kaygı alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmezken, "sosyal kaygı" alt boyutunda Dart ve Taekwondo sporcuları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılığın Dart sporcuları lehine olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 4. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Anova Testi

| | | N | \bar{x} | SS | f | p | Anlamlı Farklılık |
|-------------------------------------|-------------------|-----|-----------|--------|-------|------|-------------------|
| İçselleştirme | Lise(ortaöğretim) | 151 | 3,9391 | ,67131 | 1,088 | ,339 | - |
| | Lisans | 62 | 4,0839 | ,62573 | | | |
| | Yüksek lisans | 13 | 3,9846 | ,49974 | | | |
| | Total | 226 | 3,9814 | ,65116 | | | |
| Zinde Olma | Lise(ortaöğretim) | 151 | 4,0477 | ,64775 | ,733 | ,482 | - |
| | Lisans | 62 | 3,9806 | ,63629 | | | |
| | Yüksek lisans | 13 | 3,8462 | ,58965 | | | |
| | Total | 226 | 4,0177 | ,64086 | | | |
| Adanma | Lise(ortaöğretim) | 151 | 4,2225 | ,67470 | ,113 | ,894 | - |
| | Lisans | 62 | 4,1839 | ,62337 | | | |
| | Yüksek lisans | 13 | 4,2615 | ,55006 | | | |
| | Total | 226 | 4,2142 | ,65223 | | | |
| Spora Bağlılık Ölçeği Toplam | Lise(ortaöğretim) | 151 | 4,0698 | ,59206 | ,046 | ,955 | - |
| | Lisans | 62 | 4,0828 | ,53534 | | | |



| Puanı | Yüksek lisans | 13 | 4,0308 | ,45266 | | | |
|--|-------------------|-----|--------|---------|------|------|---|
| | Total | 226 | 4,0711 | ,56785 | | | |
| Bireysel Kaygı | Lise(ortaöğretim) | 151 | 3,5238 | ,87737 | ,551 | ,577 | - |
| | Lisans | 62 | 3,4839 | ,91129 | | | |
| | Yüksek lisans | 13 | 3,7622 | ,50143 | | | |
| | Total | 226 | 3,5265 | ,86917 | | | |
| Sosyal Kaygı | Lise(ortaöğretim) | 151 | 3,1325 | ,97403 | ,483 | ,618 | - |
| | Lisans | 62 | 2,9839 | 1,10812 | | | |
| | Yüksek lisans | 13 | 3,0923 | ,75549 | | | |
| | Total | 226 | 3,0894 | 1,00008 | | | |
| Covid-19'a Yakalanma Kaygısı Ölçeği Toplam Puanı | Lise(ortaöğretim) | 151 | 3,4015 | ,81046 | ,442 | ,643 | - |
| | Lisans | 62 | 3,3276 | ,91672 | | | |
| | Yüksek lisans | 13 | 3,5529 | ,50508 | | | |
| | Total | 226 | 3,3899 | ,82585 | | | |

Tablo 4 incelendiğinde eğitim durumu değişkenine göre SBÖ toplam puan ortalamaları ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Eğitim durumu değişkenine göre SYTKYKÖ toplam puan ortalamaları ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 5. Spor yaşı Değişkenine Göre Pearson Korelasyon Analizi

| Kaç Yıldır Spor Yapıyorsunuz | Zinde Olma | Adanma | İçselleştirme | Spora Bağlılık Toplam | Sosyal Kaygı | Bireysel Kaygı | Covid-19'a Yakalanma Kaygısı Toplam |
|------------------------------|------------|--------|---------------|-----------------------|--------------|----------------|-------------------------------------|
| r | ,015 | ,044 | ,097 | ,060 | -,085 | -,082 | -,092 |
| p | ,818 | ,509 | ,145 | ,370 | ,200 | ,219 | ,169 |



Tablo 5 incelendiğinde Spor yaşı değişkenine göre SBÖ alt boyutları ve SYTKYKÖ alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 6. Covid-19'a Yakalanma Değişkenine Göre t-Testi

| | Covid-19'a yakalandınız mı? | N | Ort. | SS | t | df | p |
|-------------------------------------|-----------------------------|-----|--------|---------|--------|-----|-------------|
| İçselleştirme | Evet | 36 | 4,0278 | ,61626 | ,465 | 224 | ,642 |
| | Hayır | 190 | 3,9726 | ,65875 | | | |
| Zinde olma | Evet | 36 | 3,9389 | ,64466 | -,804 | 224 | ,422 |
| | Hayır | 190 | 4,0326 | ,64076 | | | |
| Adanma | Evet | 36 | 4,1667 | ,66847 | -,476 | 224 | ,635 |
| | Hayır | 190 | 4,2232 | ,65051 | | | |
| Spora Bağlılık Toplam | Evet | 36 | 4,0444 | ,57393 | -,306 | 224 | ,760 |
| | Hayır | 190 | 4,0761 | ,56807 | | | |
| Bireysel Kaygı | Evet | 36 | 3,2803 | ,87855 | -1,864 | 224 | ,064 |
| | Hayır | 190 | 3,5732 | ,86179 | | | |
| Sosyal Kaygı | Evet | 36 | 2,8056 | 1,09699 | -1,867 | 224 | ,063 |
| | Hayır | 190 | 3,1432 | ,97445 | | | |
| Covid-19'a Yakalanma Kaygısı Toplam | Evet | 36 | 3,1319 | ,81171 | -2,059 | 224 | ,041 |
| | Hayır | 190 | 3,4388 | ,82149 | | | |

Tablo 6'ya göre Covid-19'a Yakalanma değişkeninde SBÖ toplam puan ortalamaları ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Covid-19'a Yakalanma değişkenine göre SYTKYKÖ bireysel kaygı ve sosyal kaygı alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmezken, SYTKYKÖ toplam puan ortalamasında sporcular arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın "Hayır" diyenlerin lehine olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).



Tablo 7. Pandemiden Önce Spor Yapma Saati Değişkenine Göre Korelasyon Analizi

| Pandemiden Önce Spor Yapma Saati | Zinde Olma | Adanma | İçselleştirme | Spora Bağlılık Ölçeği Toplam | Bireysel Kaygı | Sosyal Kaygı | Covid-19'a Yakalanma Kaygısı Toplam |
|----------------------------------|------------|--------|---------------|------------------------------|----------------|--------------|-------------------------------------|
| r | ,076 | ,034 | ,034 | ,055 | ,014 | ,017 | ,017 |
| p | ,258 | ,608 | ,606 | ,413 | ,832 | ,801 | ,804 |

Tablo 7'yi incelediğimizde Pandemiden Önce Spor Yapma Saati değişkenine göre SBÖ alt boyutları ve SYTKYKÖ alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 8. Pandemiden Sonra Spor Yapma Saati Değişkenine Göre Korelasyon Analizi

| Pandemiden Sonra Spor Yapma Saati | Zinde Olma | Adanma | İçselleştirme | Spora Bağlılık Ölçeği Toplam | Bireysel Kaygı | Sosyal Kaygı | Covid-19'a Yakalanma Kaygısı Toplam |
|-----------------------------------|--------------|--------|---------------|------------------------------|----------------|---------------|-------------------------------------|
| r | ,138* | ,067 | -,020 | ,070 | -,192** | -,151* | -,196** |
| p | ,039 | ,314 | ,760 | ,297 | ,004 | ,023 | ,003 |

Tablo 8 incelendiğinde Pandemiden sonra spor yapma saati değişkenine göre SBÖ “Zinde Olma” alt boyutunda pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilirken ($p< 0,05$), SYTKYKÖ toplam puan ortalamaları ve “Bireysel Kaygı”, “Sosyal Kaygı” alt boyutlarında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p< 0,05$).

Tablo 9. SBÖ ve SYTKYKÖ Korelasyon Analizi Sonuçları

| | | Bireysel Kaygı | Sosyal Kaygı | Covid-19'a Yakalanma Kaygısı Ölçeği Toplam |
|-------------------------------------|----------|----------------|---------------|--|
| Spora Bağlanma Ölçeği Toplam | r | ,109 | -,053 | ,059 |
| | p | ,102 | ,425 | ,379 |
| Zinde Olma | r | ,033 | -,138* | -,029 |
| | p | ,627 | ,038 | ,666 |



| | | | | |
|----------------------|---|------|-------|------|
| Adanma | r | ,129 | -,058 | ,072 |
| | p | ,052 | ,385 | ,284 |
| İçselleştirme | r | ,124 | ,055 | ,111 |
| | p | ,062 | ,411 | ,097 |

Tablo 9’da Korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde SBÖ ve SYTKYKÖ toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmezken ($p>0,05$), SBÖ “Zinde Olma” alt boyutu ile SYTKYKÖ “Sosyal Kaygı” alt boyutu arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p< 0,05$).

Tartışma ve Sonuçlar

Yeni Tip Koronavirüs Hastalığı (Covid-19), ilk olarak Çin’in Vuhan Eyaleti’nde Aralık ayının sonlarında solunum yolu belirtileri gelişen bir grup hastada yapılan araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020’de tanımlanan bir virüstür (Sağlık Bakanlığı, 2020). Etkisi artarak çoğalan covid-19 hastalığı birçok sektörü olumsuz anlamda etkilediği gibi spor dünyasında da olumsuz etkiler yaşanmasına sebep olmaktadır. Spor alanı üzerindeki etkileri incelendiğinde uluslararası ve ulusal müsabakaların ertelenmesine, alınan önemler kapsamında spor tesislerinin geçici olarak kapatılmasına ve sporcuların antrenman ortamlarından uzaklaşmasına yol açmaktadır. Sporcular üzerine psikolojik etkileri incelendiğinde ise sporcuların uzun süre antrenman ortamından uzak kalmaları sosyal kimliklerini olumsuz anlamda etkilemekte olup covid-19’a yakalanma kaygılarının antrenman yapma isteklerini bastırdığını söyleyebiliriz. Bu bağlamda yapmış olduğumuz araştırmada sporcuların spora bağlılık durumları ile Covid-19’a yakalanma kaygılarının ilişkisini incelemek amaçlanmıştır. Yapılan bu çalışmada Tablo 1’e göre, yaş değişkeni ile SBÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Peke (2020), oryantiring katılımcılarının spora bağlılıkları üzerine yaptığı çalışmada yaş değişkenine göre bu çalışmayla paralel sonuçlar elde etmiştir. Yine Tablo 1’e göre Yaş değişkeni ile SYTKYKÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu durumun araştırma grubunu oluşturan katılımcıların yaş aralığının yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanmaya yönelik benzer bir bakış açısına sahip olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.



Tablo 2'ye göre cinsiyet değişkeninin t-Testi sonuçlarında SBÖ toplam puan ortalaması, “adanma ve içselleştirme” alt boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmezken “zinde olma” alt boyutunda erkeklerin lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Literatür incelediğinde Uzgur (2020) rekreatif koşucular üzerine yaptığı çalışmada cinsiyet değişkenine göre SBÖ içselleştirme alt boyutunda istatistiksel açıdan kadınlar lehine anlamlı bir sonuç bulmuştur. Yine Tablo 2'ye göre Cinsiyet değişkeni ile SYTKYKÖ toplam puan ortalamaları ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Ağduman'ın (2021) Sporcuların Pandemi Döneminde Covid – 19'a Yakalanma Kaygı Düzeylerinin İncelenmesine yönelik yaptığı araştırmada benzer sonuçlar elde etmiştir. Literatür incelendiğinde Türktemiz ve arkadaşlarının (2020) sporcuların yeni tip koronavirüse (covid-19) yakalanma kaygıları üzerine yaptığı araştırmada ise cinsiyet değişkenine göre bireysel kaygı alt boyutunda kadın sporcuların erkek sporculardan daha yüksek oranda yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygılarının olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tablo 3'de Branş değişkenine göre SYTKYKÖ toplam ortalamaları ve bireysel kaygı alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmezken, “sosyal kaygı” alt boyutunda Dart ve Taekwondo sporcuları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılığın Dart sporcuları lehine olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Bunun sebebinin Dart branşının sosyal bir branş olması ve bir çok ortamda uygulanabilirliğinin sosyalleşme üzerine etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo 4 incelendiğinde eğitim durumu değişkenine göre SBÖ toplam puan ortalamaları ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Eğitim durumu değişkenine göre SYTKYKÖ toplam puan ortalamaları ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Bu sonuçlar ele alındığında sporcuların eğitim düzeylerinin covid-19'a yakalanma kaygısı ve spora bağlılık durumları üzerine etkisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 5 incelendiğinde Spor yaşı değişkenine göre SBÖ alt boyutları ve SYTKYKÖ alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Bu sonuçlara göre spor yaşının sporcular üzerinde covid-19'a yakalanma kaygısı yaratmadığı ve spora bağlılık durumlarını etkilemediği söylenebilir.

Tablo 6 incelendiğinde Covid-19'a Yakalanma değişkenine göre SBÖ toplam puan ortalamaları ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Bu



durumun sporcuların spora bağıllık durumlarını etkilemediği düşünülebilir. Covid-19'a Yakalanma değişkenine göre SYTKYKÖ bireysel kaygı ve sosyal kaygı alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmezken, SYTKYKÖ toplam ortalamasında sporcuları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın “Hayır” diyenlerin lehine olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Dolayısıyla covid-19'a yakalanmayan bireylerin daha kaygılı olduğu söylenebilir. Bunun sebebi olarak hastalığın tıbbi ve psikolojik etkilerinin fazla olması ve hastalığın iyileşme sürecinin zorlu geçmesi şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7'yi incelediğimizde Pandemiden Önce Spor Yapma Saati değişkenine göre SBÖ alt boyutları ve SYTKYKÖ alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Bu sonuçlar ele alındığında sporcuların pandemiden önce spora ayırdıkları vaktin covid-19 a yakalanma kaygısını ve spora bağıllık durumlarını etkilemediği söylenebilir.

Tablo 8 incelendiğinde Pandemiden Sonra Spor Yapma Saati değişkenine göre SBÖ “Zinde Olma” alt boyutunda pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilirken ($p < 0,05$), SYTKYKÖ toplam puan ortalamaları ve “Bireysel Kaygı”, “Sosyal Kaygı” alt boyutlarında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Sonuçlar incelendiğinde sporcuların pandemiden sonra spora yeterince vakit ayıramamalarından dolayı yapmış oldukları spor branşına karşı oluşan kopuklukların zinde olma durumlarını etkilediği söylenebilir. Bu durumun sporcuların bireysel anlamda yaptıkları branşlardan uzaklaşmalarına, dolayısıyla sporun sosyal boyutunu yaşayamamalarına sebep olduğu söylenebilir. Ayrıca sporcuların branşından ve spor ortamlarından uzak kalmasının kaygı düzeylerini etkilediği bu veriler ile örtüşmektedir.

Tablo 9'da Korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde SBÖ ve SYTKYKÖ toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmezken ($p > 0,05$), SBÖ “Zinde Olma” alt boyutu ile SYTKYKÖ “Sosyal Kaygı” alt boyutu arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Bu durumun sporcuların pandemi koşullarından dolayı psikolojik olarak günlük rutinlerini gerçekleştirememeleri, sürekli ev ortamında bulunmaları ve bu süreçte teknolojinin yoğun kullanımı gibi yeni alışkanlıklar kazanmaları zinde olma durumlarını etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç olarak halen etkisi devam etmekte olan pandemi süreci sosyal bir sektör olan spor alanını da doğrudan etkilemeye devam etmektedir. Bu süreçte yaşanan, hastalığın tamamen ne zaman biteceği ve pandemi öncesi hayata ne zaman döneceği gibi belirsizlikler sporcular



üzerinde olumsuz psikolojik etkilerini göstermeye devam etmektedir. Dolayısıyla sporcuların Covid-19'a yakalanma kaygılarının spora bağlılık düzeyleri üzerine doğrudan etkisi bulunmadığını ve zinde olma psikolojik etkisinin artmasıyla sosyal kaygının azalacağını söyleyebiliriz.

Öneriler

- Sporcuların Covid-19' la fiziksel olarak mücadele etmelerinin yansira psikolojik olarak da destek almaları sağlanabilir. Bunları sağlayabilmek açısından ulusal halk sağlığı kurumları, spor organizasyonları, spor federasyonları, spor kulüpleri, sporcu sağlığı araştırmacıları ve uygulayıcıları iş birliği yapmalıdır.
- Bocce, Dart ve Taekwondo branşlarındaki sporculara olduğu gibi diğer bireysel ve takım sporu ile uğraşan sporcular üzerinde de aynı çalışma yapılabilir ve arasındaki farklılıklar tartışılarak literatüre katkı sağlanabilir.

**Bu çalışma, 4. Uluslararası Herkes için Spor Kongresinde (21-23 Mayıs 2021 - Ankara) Sözel bildiri olarak sunulmuştur.*



KAYNAKLAR

Ağduman, F. (2021). Sporcuların pandemi döneminde Covid-19'a yakalanma kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Germeica Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 1-14.

Çifçi, F., Demir, A., (2020). Covid-19 pandemisinde türk profesyonel futbolcuların Covid-19 korkusu ve kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(ÖS1), 26-38.

Gümüştül, C., Ersoy, A., & Gümüştül, O. (2020). Amatör ve profesyonel sporcuların yeni tip koronavirüse (Covid-19) yakalanma kaygılarının incelenmesi-yönetmel karar boyutu. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(SI1), 26-37.

Hacımustafaoğlu, M., (2018). Enfeksiyon hastalıkları pratiğinde salgın tanımlanması. *Çocuk Enfeksiyonları Dergisi*, 12(4), 172-173.

Karasar, N. (1994). Nilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.

Karasar, N. (2017). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Lonsdale, C., Hodge, K., & Jackson, S.A. (2007). Athlete Engagement: II. Development and Initial Validation of The Athlete Engagement Questionnaire. *International Journal of Sport Psychology*. 38, 471-492.

Medipol, (2020). Pandemi nedir? Corona virüsü neden pandemi ilan edildi? Erişim Adresi: <https://www.medipol.com.tr/bilgi-kosesi/bunlari-biliyor-musunuz/pandemi-nedir-coronavirüsü-neden-pandemi-ilan-edildi>

Mercan, M. (2006). Öğretmenlerde örgütsel bağlılık örgütsel yabancılaşma ve örgütsel vatandaşlık. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Namlu, A., Gürcan ve Ceyhan, Esra, (2002), Bilgisayar kaygısı üniversite öğrencileri üzerinde bir çalışma, Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1355, Eskişehir

Peke, K. (2020). Oryantiring katılımcılarının spora bağlılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).



Sağlık Bakanlığı, 2020. Erişim Adresi: <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html>

Schaufeli, W. B., Salanova, M., González-Romá, V. and Bakker, A. B. (2002). The measurement of engagement and burnout: A two sample confirmatory factor analytic approach. *Journal of Happiness Studies*. 3(1), 71-92.

Scanlan, T. K., Carpenter, P. J., Simons, J. P., Schmidt, G. W. and Keeler, B. (1993). An introduction to the sport commitment model. *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 15(1), 1-15.

Shaffer, H. J., Hall, M. N. and Bilt, J. V. (2000). Computer addiction: A critical consideration. *American Journal of Orthopsychiatry*. 70(2), 162- 168.

Türktemiz, H., Bayraktar, I., Çobanoğlu, H. O., & Nalbant, Ö. Spor Salonlarında Egzersiz Yapan Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygılarının İncelenmesi, Uluslararası Covid-19 Çalışmaları Konferansı Ekim, 2020.

Türkmen, M., Bozkuş, T., & Altıntaş, A. (2013). The relationship between motivation orientations and competitive anxiety in Bocce players: Does gender make a difference?. *Psychology and Behavioral Sciences*, 2(4), 162–168.

Türkmen, İ., Yaşartürk, F. (2021). Ortaöğretimdeki öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılımları ile beden eğitimi dersine yönelik kaygılarının incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 7(1), 259-270.

Uzgun, K. (2020). Koşu gruplarında rekreatif koşucuların spora bağlılık düzeylerinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

World Health Organization (WHO). (2020) Announces Covid-19 Outbreak A Pandemic. Erişim Adresi: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid19/news/news/2020/3/who-announces-covid-19-outbreak-a-pandemic>.

Yetim, A. A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63-72.